

JAARVERSLAG 2018 EN JAARPLAN 2019

Utrecht, 26 maart 2019

INHOUDSOPGAVE

1	Voorwoord.....	3
2	Terugblik op 2018	4
2.1	Inleiding.....	4
2.2	Rapport Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking.....	4
2.3	Rapport Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed	5
2.4	Rapport Daklozenopvang: knel in de keten en G-4 brief opvang en ondersteuning voor dak- en thuislozen	6
2.5	Rapport Samen sturen. Onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn	7
2.7	Focusonderzoek Participatiewet arrangementen 3 en 4.....	9
2.8	Overige activiteiten in 2018.....	9
3	Programma voor 2019 en verder	11
3.1	Inleiding.....	11
3.2	Taak, missie en strategie.....	11
3.3	Toegankelijkheid stembureaus en VN verdrag handicap.....	13
3.4	Opvolging en doorwerking.....	14
3.5	Veiligheid en handhaving	15
3.6	Educatie voor laaggeletterden	16
3.7	Nadere verkenningen: Wonen en Duurzaamheid/Energietransitie	17
3.8	Onderzoek in G4-verband	18
3.9	Overige activiteiten	19
4	Financiën Rekenkamer Utrecht	20

BIJLAGEN:

- 1 – Spreiding onderzoek 2009 – 2018
- 2 – Publicaties Rekenkamer Utrecht 2014 – 2018
- 3 – Personele bezetting

1 VOORWOORD

De Rekenkamer Utrecht is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Utrecht, met een grondslag in de gemeentewet (artikel 81a). De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur (gemeentewet, artikel 182).

Met onderzoek wil de rekenkamer inzicht verschaffen en bijdragen aan het verbeteren van het functioneren van de gemeente Utrecht. Zij beoogt met haar rapportages met aanbevelingen de gemeenteraad te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende rol.

De rekenkamer is onafhankelijk in de keuze van onderwerpen, de onderzoeksaanpak en –timing, en de oordeelsvorming. Dat uitgangspunt houden wij hoog in het vaandel. Die onafhankelijkheid betekent niet dat wij ‘op afstand’ ons werk doen, integendeel. Voor een goede onderzoeksprogrammering is het van belang dat de rekenkamer goed contact heeft met de raad en betrokken is bij wat er in de gemeentelijke organisatie en in de stad gebeurt.

In het voorjaar van 2018 heeft de werving van twee nieuwe leden voor de rekenkamer plaatsgevonden. Dat heeft geresulteerd in de benoeming van Carolien de Boer en Sjoerd Keulen. Zij zijn in de raadsvergadering van 26 april geïnstalleerd. Per 1 oktober 2018 heeft Gerard Bukkems na bijna 12 jaar zijn lidmaatschap van de rekenkamer beëindigd. In de raadsvergadering van 20 september is Gerard toegesproken door burgemeester Jan van Zanen en de nestor van de raad, Peter van Corler. Uit hun woorden sprak veel waardering. Ook wij zijn Gerard zeer erkentelijk voor zijn jarenlange bijdrage aan de rekenkamer en danken hem voor zijn inzet en betrokkenheid.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt teruggeblikt op het onderzoek in 2018. In hoofdstuk 3 gaan wij in op de missie en strategie van de rekenkamer en geven wij uitleg over lopende en voorgenomen onderzoeken in 2019 en 2020. Tot slot geeft hoofdstuk 4 inzicht in de financiën van de Rekenkamer Utrecht.

Bijlage 1 van dit document bevat een lijst van publicaties uit de periode 2014-2018. Bijlage 2 bevat een overzicht van de personele inzet en de mutaties daarin.

Meer informatie over de Rekenkamer Utrecht, waaronder onze publicaties, kunt u vinden op onze website www.utrecht.nl/rekenkamer. Via de website (de ideeënbox) kunnen burgers ook suggesties doen voor onderzoek door de rekenkamer.

Peter van den Berg, voorzitter

Gerth Molenaar, secretaris

Carolien de Boer, lid

Sjoerd Keulen, lid

2 TERUGBLIK OP 2018

2.1 INLEIDING

Tabel 1 geeft een overzicht van de publicaties en activiteiten (op hoofdlijnen) van de rekenkamer in 2018. In de navolgende paragrafen lichten wij een en ander toe.

Tabel 1 Publicaties en overige activiteiten in 2018

Onderzoek afgerond in 2018:	Datum	
Rapport <i>Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed</i>	24 mei 2018	§ 2.3
Rapport <i>Daklozenopvang: knel in de keten</i>	24 mei 2018	§ 2.4
Brief van de G4-rekenkamers over <i>de opvang en ondersteuning voor dak- en thuislozen</i>	24 mei 2018	§ 2.4
Rekenkamerbrief <i>Plan van aanpak daklozenopvang</i>	8 november 2018	§ 2.4
Rapport <i>Samen sturen. Onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn</i>	4 december 2018	§ 2.6
Onderzoek opgestart in 2018:	Startdatum	
Focusonderzoek Participatiewet arrangementen 3 en 4	12 februari 2018	§ 2.7
Overige activiteiten	doorlopend	§ 2.8

Eind 2017 publiceerden wij het rapport *Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking*. Omdat de bestuurlijke behandeling van dit rapport plaatsvond in 2018, komt dat ook in het jaarverslag 2018 aan de orde (§ 2.2).

2.2 RAPPORT BEPERKT IN BEELD. EEN ONDERZOEK NAAR DE BEGELEIDING NAAR WERK VAN JONGEREN MET EEN ARBEIDSBEPERKING

Rekenkamer Utrecht onderzocht hoe de gemeente Utrecht jongeren met een arbeidsbeperking toerust voor deelname aan de arbeidsmarkt en ondersteunt bij het vinden van werk of een passende vervolgopleiding. De rekenkamer concludeert dat de gemeente Utrecht daartoe veel activiteiten onderneemt, maar dat de doelgroep beperkt in beeld is bij de gemeente. Er is meer regie en samenwerking nodig – binnen de gemeente en met externe partners (zoals onderwijsinstellingen) – om er voor te zorgen dat er geen jongeren tussen wal en schip belanden. Ook het zicht op de inzet en resultaten van het beleid is beperkt, waardoor uitspraken over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid voor deze doelgroep niet mogelijk zijn.

Het onderzoek is uitgevoerd door Panteia in opdracht van en in samenwerking met de rekenkamer. Het rapport werd eind 2017 gepubliceerd. De bestuurlijke behandeling vond plaats in 2018 (zie tabel 2).

Tabel 2 Publicatie rekenkamerrapport en behandeling gemeenteraad Utrecht

Mijlpaal	Datum
Publicatie rapport	19 december 2017
Raadsinformatiebijeenkomst: toelichting door de rekenkamer	11 januari 2018
Behandeling in de raadscommissie Mens en Samenleving (M&S)	25 januari 2018
Behandeling in de gemeenteraad	1 februari 2018

Na behandeling in de commissievergadering Mens en Samenleving nam de raad in de vergadering van 1 februari 2018 het besluit om alle aanbevelingen over te nemen. Het college is gevraagd binnen 6 weken een plan van aanpak aan de raad te sturen. Op 13 maart 2018 stuurde het college een raadsbrief, getiteld *Uitvoeren aanbevelingen Rekenkamer Utrecht “Beperkt in beeld”*, over de wijze waarop het college met de aanbevelingen in het raadsbesluit aan de slag gaat en wat al was opgepakt. Op 31 januari 2019 stuurde het college een vervolgbrief getiteld *Voortgang uitvoeren aanbevelingen rapport rekenkamer Utrecht “Beperkt in beeld”*. In reactie op deze brief hebben we 25 maart 2019 een rekenkamerbrief naar de raad gestuurd.

2.3 RAPPORT ZICHT OP VASTGOED. DOELEN EN BELEIDSINFORMATIE GEMEENTELIJK VASTGOED

Rekenkamer Utrecht heeft onderzoek gedaan naar het vastgoedbeleid van de gemeente Utrecht. De centrale vraag is: wat zijn de gestelde doelen voor het vastgoedbeleid van de gemeente Utrecht en ontvangt de gemeenteraad voldoende informatie om de voortgang bij het realiseren van deze doelen te kunnen beoordelen?

De rekenkamer concludeert dat de informatie die de raad ontvangt onvoldoende is om te beoordelen hoe de behaalde resultaten zich verhouden ten opzichte van de gestelde vastgoeddoelen. Daardoor is niet bekend in hoeverre de geformuleerde doelen worden bereikt. Bovendien is niet overzichtelijk en concreet vastgelegd welke doelen de gemeenteraad met het gemeentelijk vastgoedbeleid wil bereiken. Dit bemoeilijkt aansturing van het beleid en controle en rapportage van de resultaten.

Het conceptrapport werd op 23 april 2018 voor een bestuurlijke reactie verzonden aan het (demissionaire) college van B&W. Om dat dit college de keuzes aan het nieuwe te vormen college wilde overlaten, besloot zij op dat moment geen bestuurlijke reactie te geven, maar te volstaan met een ‘tussentijds bericht’. De rekenkamer heeft besloten het rapport te publiceren met alleen dit ‘tussentijds bericht’, omdat zij de raad in staat wilde stellen de uitkomsten van het onderzoek te betrekken bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2018 en het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2018. Op 12 juni 2018 heeft het nieuwe gevormde college van B&W een bestuurlijke reactie naar de rekenkamer gestuurd. Deze brief is tegelijkertijd ter beschikking gesteld aan de raad en is betrokken bij de commissiebehandeling van het rapport op 14 juni 2018. De publicatie en behandeling door de raad verliep als volgt (zie tabel 3).

Tabel 3 Publicatie rekenkamerrapport en behandeling gemeenteraad Utrecht

Mijlpaal	Datum
Publicatie rapport	24 mei 2018
Raadsinformatiebijeenkomst: toelichting door de rekenkamer	31 mei 2018
Bestuurlijke reactie op het rapport door het college	12 juni 2018
Behandeling in de raadscommissie Stad en Ruimte	14 juni 2018
Behandeling in de gemeenteraad	5 juli 2018

Tijdens de behandeling van het rapport in de raadscommissie stemde de commissie unaniem in met de aanbevelingen van de rekenkamer en het raadsvoorstel. Vervolgens is het voorstel als hamerstuk vastgesteld door de gemeenteraad. Op 6 november 2018 heeft het college een raadsbrief *Aanbevelingen rekenkameronderzoek Zicht op Vastgoed* naar de raad gestuurd, waarin de aanpak van de aanbevelingen procesmatig beschreven wordt. Op 27 november 2018 organiseerde de wethouder vastgoed een expertmeeting voor de raad over het onderwerp maatschappelijke waarde van vastgoed.

In december 2018 verscheen een artikel over dit rekenkameronderzoek in het tijdschrift *Vastgoedsturing*.

2.4 RAPPORT DAKLOZENOPVANG: KNEL IN DE KETEN EN G-4 BRIEF OPVANG EN ONDERSTEUNING VOOR DAK- EN THUISLOZEN

De rekenkamer onderzocht de opvang en zorg voor daklozen in Utrecht. De gemeente biedt een groot deel van de dak- en thuislozen laagdrempelige opvang en zorg. Toch lukt het bij een aanzienlijk deel van de doelgroep niet om duurzaam herstel te realiseren. De centrale vraag is: in hoeverre realiseert het gemeentebestuur (1) een adequaat aanbod van en toegang tot de opvang voor (dreigend) dak- en thuislozen en (2) neemt zij in voldoende mate de belemmeringen weg om door- en uit te stromen?

De rekenkamer concludeert dat voor een aanzienlijk deel van de daklozen in Utrecht de opvang en zorg ontoereikend is. Niet iedereen krijgt tijdig ondersteuning of de juiste hulp. Het risico op terugval is groot. Ruim de helft van de daklozen in de nachtopvang was al eerder dakloos. Uitstroom naar zelfstandig of begeleid wonen stukt door een gebrek aan betaalbare woonruimte. Voor een aantal van de geconstateerde knelpunten treft de gemeente al maatregelen.

Rekenkamer Utrecht heeft dit onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de rekenkamers van de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Hun rapporten zijn op respectievelijk 14 december 2017, 18 januari 2017 en 8 mei 2018 gepubliceerd. De belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de gemeenten zijn op 24 mei 2018, gelijktijdig met de publicatie van het Utrechtse rapport, in een gezamenlijke brief van de G4 rekenkamers aan de gemeenteraden gestuurd. Ook

hebben de G4-rekenkamers de uitkomsten van de onderzoeken onder de aandacht gebracht van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en aan de Vaste commissie VWS van de Tweede Kamer (brieven d.d. 24 mei 2018). De onderzoeken en brieven hebben niet alleen lokaal maar ook in de landelijke media aandacht gekregen. Conform afspraak trad de directeur van de Rekenkamer Rotterdam daarbij namens de G4-rekenkamers op als woordvoerder.

In augustus 2018 heeft een vertegenwoordiging vanuit de G4-rekenkamers op initiatief van het ministerie van VWS van een gesprek gehad met enkele medewerkers van het ministerie. Daarbij zijn de uitkomsten van het onderzoek en de betekenis voor het rijksbeleid op het vlak van maatschappelijke opvang en beschermd wonen besproken.

Op 22 juni 2018 stuurde het college een brief naar de raad over *Stand van zaken uitvoering van de visie Toekomst op de daklozenopvang in Utrecht*, die door de raad betrokken is bij de behandeling van het rekenkamerrapport.

Publicatie en raadsbehandeling

De publicatie en behandeling door de raad verliep als volgt (zie tabel 4).

Tabel 4 Publicatie rekenkamerrapport en behandeling gemeenteraad Utrecht

Mijlpaal	Datum
Publicatie rapport	24 mei 2018
Raadsinformatiebijeenkomst: toelichting door de rekenkamer	31 mei 2018
Behandeling in de raadscommissie Mens en Samenleving (M&S)	28 juni 2018
Behandeling in de gemeenteraad	5 juli 2018

Tijdens de behandeling van het rapport stemde de raadscommissie Mens en Samenleving unaniem in met de aanbevelingen van de rekenkamer en het raadsvoorstel. Vervolgens is het voorstel als hamerstuk vastgesteld door de gemeenteraad. De wethouder heeft in vervolg op dit raadsbesluit een plan van aanpak voor de uitvoering van de aanbevelingen toegezegd. Dit is op 18 oktober 2018 met een begeleidende raadsbrief naar de raad gestuurd. Hierin meldt het college hoe opvolging wordt gegeven aan de door de raad overgenomen aanbevelingen van de rekenkamer. In een rekenkamerbrief d.d. 8 november 2018 brachten wij verschillende aandachtspunten over het plan van aanpak bij de gemeenteraad onder de aandacht. Deze brief is niet behandeld in de commissie Mens en Samenleving.

2.5 RAPPORT SAMEN STUREN. ONDERZOEK NAAR DE BESTUURLIJKE EN AMBTELIJKE AANSTURING VAN DE REALISATIE VAN DE UITHOFLIJN

De Uithoflijn is een gezamenlijk project van de provincie Utrecht en de gemeente Utrecht voor de aanleg van een sneltramverbinding vanaf Utrecht Centraal naar de Uithof. Gedurende de tweede helft van 2017 is bij de gemeenteraad en Provinciale Staten bekend geworden dat de Uithoflijn vertraagd is en een kostenoverschrijding

heeft opgelopen. Begin 2018 meldde het college dat de volledige exploitatie van de Uithoflijn is verschoven naar december 2019 en de extra kosten €84 mln. bedragen.

Op verzoek van de gemeenteraad en de Provinciale Staten hebben de Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer een gezamenlijk onderzoek gedaan naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van en de informatievoorziening over het project Uithoflijn. Over de resultaten van het onderzoek hebben de rekenkamers een gezamenlijk rapport uitgebracht. Geconcludeerd wordt dat de ambtelijke en bestuurlijke aansturing van het project Uithoflijn vanaf de start van het project belangrijke tekortkomingen heeft gehad. De informatievoorziening van de projectorganisatie aan de verantwoordelijke bestuurders was lange tijd gebrekkig. Ook de informatievoorziening aan Raad en Staten vertoonde belangrijke tekortkomingen, wat de controlerende rol van de Raad en de Staten heeft bemoeilijkt. De gemeente en de provincie hebben te weinig samen sturing gegeven aan het project en daarbij te weinig oog gehad voor wat het beste is voor het project. Ook hebben de rekenkamers aanbevelingen gedaan voor het vervolg van dit project en lessen getrokken voor toekomstige projecten, waarbij ook sprake kan zijn van een gemeenschappelijk opdrachtgeverschap.

Een deel van het onderzoek is uitgevoerd door Procap in opdracht van de rekenkamers. Een samenvatting van de uitkomsten uit het Procap-onderzoek is opgenomen in het rapport van de rekenkamers.

Publicatie en raadsbehandeling

De publicatie en de behandeling van het rapport en het raadsvoorstel van de rekenkamer verliep als volgt (zie tabel 5).

Tabel 5 Publicatie rekenkamerrapport en behandeling Gemeenteraad en Provinciale Staten van Utrecht

Mijlpaal	Datum
Presentatie rapport aan de Raad en de Provinciale Staten in een besloten bijeenkomst (embargo 24 uur)	3 december 2018
Publicatie rapport (openbaar)	4 december 2018
Gezamenlijke openbare informatiebijeenkomst voor raads- en statenleden: toelichting door beide rekenkamers en beantwoording van vragen	11 december 2018
Behandeling in de raadscommissie Stad en Ruimte	13 december 2018 18 december 2018 20 december 2018
Behandeling in de Provinciale Staten	17 december 2018
Behandeling in de Gemeenteraad	20 december 2018

Het rapport is uitvoerig besproken in de Provinciale Staten en de gemeenteraad, al met al zo'n 20 uur bij elkaar. Het raads- c.q. statenvoorstel is unaniem vastgesteld. Daarnaast heeft het debat aanleiding gegeven tot het indienen van enkele moties ter bekrachtiging van de leerpunten uit het onderzoek voor het verdere verloop van het

project Uithoflijn en voor toekomstige grote projecten. Deze moties zijn unaniem aangenomen.

2.7 FOCUSONDERZOEK PARTICIPATIEWET ARRANGEMENTEN 3 EN 4

Een van de uitgangspunten van de Participatiewet is dat iedereen die kan werken dat naar vermogen doet. Wie niet zelfstandig de arbeidsmarkt kan betreden, kan een beroep doen op ondersteuning van de gemeente. De rekenkamer onderzoekt de wijze waarop de gemeente Utrecht de Participatiewet uitvoert. In 2017 publiceerde de rekenkamer een Rekenkamerbrief *Beleidsbeschrijving Werken naar vermogen* (publicatie 9 februari 2017) en het rapport *Beperkt in Beeld*, een focusonderzoek naar jongeren met een arbeidsbeperking (publicatie 19 december 2017, zie § 2.2).

Het tweede en voorsnog laatste focusonderzoek gaat over de ondersteuning van mensen met een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen zijn in Utrecht ingedeeld in het 3e en 4e arrangement. De rekenkamer onderzoekt welke kenmerken deze uitkeringsgerechtigden hebben, welke ondersteuning aan hen geboden wordt, hoe zij de dienstverlening van de gemeente Utrecht ervaren, en of de beoogde prestaties en effecten voor deze doelgroep zijn gerealiseerd. De centrale vraag in dit onderzoek luidt: Heeft de gemeente Utrecht voldoende maatregelen getroffen om ervoor te zorgen dat het beleid van de gemeente Utrecht voor uitkeringsgerechtigden in de arrangementen 3 en 4 doeltreffend en doelmatig is?

Het onderzoeksplan is op 12 februari 2018 vastgesteld, waarna dit onderzoek van start is gegaan. Vanwege de prioriteit die wij gegeven hebben aan het onderzoek Uithoflijn (zie § 2.6) is de uitvoering van dit onderzoek vertraagd. Publicatie is nu gepland voor maart 2019, met een toelichting van de rekenkamer in een raadsinformatiebijeenkomst en behandeling in de commissie Mens en Samenleving in april 2019.

2.8 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2018

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies

De Rekenkamer Utrecht is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). De rekenkamer participeert in twee tijdelijke netwerken van de NVRR om kennis en ervaring uit te wisselen: de 3D-denktank Sociaal Domein en de denktank Omgevingswet. De activiteiten van de denktank Omgevingswet mondde in 2018 uit in een handreiking *De Omgevingswet voor rekenkamer(commissie)s*. Omdat deze handreiking ook bruikbaar is voor raadsleden, hebben wij deze op 10 september 2018 aan de raad toegestuurd. Beide denktanks hebben hun activiteiten in 2018 afgerond.

Jaarlijks organiseert de NVRR een congres voor lokale rekenkamers, waaraan wij deelgenomen hebben. Daarnaast namen wij deel aan een minisymposium van de NVRR op 30 november 2018. Tijdens dit symposium werd de winnaar van de Goudvink, een prijs van de NVRR voor het beste rekenkamerrapport van 2016-2017, bekend gemaakt. Ons rapport *Hulp bij maatwerk* was een van de drie genomineerde

rapporten. De prijs ging naar een interessant rapport over netwerksturing van Rekenkamer Oost Nederland.

Lokale rekenkamers

Rekenkamer Utrecht werkt regelmatig samen met andere rekenkamers. In 2018 werd samengewerkt tussen de G4-rekenkamers bij een onderzoek naar de maatschappelijke opvang van dak- en thuislozen (zie ook § 2.4) en met de Randstedelijke Rekenkamer bij het onderzoek naar de Uithoflijn (§ 2.6).

Samenwerking vindt ook plaats door onderling kennis en ervaringen uit te wisselen. Zo nemen enkele van onze medewerkers deel aan een gezamenlijk intervisietraject voor projectleiders en onderzoekers van de G4-rekenkamers en de Randstedelijke Rekenkamer, en worden door de G4-rekenkamers de mogelijkheden voor innovaties op het vlak van werkwijzen, methoden en technieken verkend. Op 11 september 2018 nam Rekenkamer Utrecht deel aan een scholingsdag voor onderzoekers, georganiseerd voor de G4-rekenkamers.

Langer zelfstandig thuis wonen

Op 23 januari 2018 gaf de rekenkamer een toelichting op het rapport *Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen* (november 2017) voor de Adviescommissie Ouderenbeleid.

Tijdelijke huisvesting

In 2018-2019 wordt het Stadhuis gerenoveerd en deels verbouwd. De verschillende gebruikers van het Stadhuis zijn tijdelijk elders in Utrecht gehuisvest. Voor de Raadsorganen, waaronder de rekenkamer, is vanaf juli 2018 tot – naar verwachting – medio april 2019 op Varrolaan 100 (Rijnsweerd) passende huisvesting gerealiseerd.

3 PROGRAMMA VOOR 2019 EN VERDER

3.1 INLEIDING

Het is gebruikelijk om ter voorbereiding op de onderzoeksprogrammering in het najaar een bijeenkomst met raadsleden te beleggen. Vanwege het aantreden van een nieuwe raad na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 hebben wij gedurende 2018 vooruitlopend daarop een rondgang langs de fracties gemaakt. Naast een nadere kennismaking met veel nieuwe raadsleden en toelichting op de rol en taak van de rekenkamer is gevraagd voor welke onderwerpen voor onderzoek men belangstelling heeft. De oogst hiervan, inbegrepen een eigen verkenning van een aantal onderwerpen, is vastgelegd in een brief¹ die besproken is in een goed bezochte en levendige bijeenkomst met raadsleden op 29 november 2018.

Daarnaast hebben bestuur en staf van de rekenkamer in februari 2019 de taak, missie en strategie van de rekenkamer, en onze werkwijze zowel intern als extern in relatie tot onze doelgroepen, besproken en waar nodig bijgesteld. In paragraaf 3.2. gaan wij in op de uitkomsten daarvan. Op basis van beide bijeenkomsten is het programma voor 2019 nader ingevuld, met een doorkijk en doorloop naar 2020. De onderwerpen en activiteiten worden vanaf paragraaf 3.3. toegelicht.

3.2 TAAK, MISSIE EN STRATEGIE

Taak

De rekenkamer is ingesteld krachtens de Gemeentewet (artikel 81 en 182-185) en heeft taken en bevoegdheden op een bij wet duidelijk afgebakend terrein. Volgens artikel 182 Gemeentewet onderzoekt de rekenkamer de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat daarbij geen controle van de jaarrekening aangezien dat het werkterrein is van de accountant.

De gemeenteraad heeft binnen de kaders van de wet voor Rekenkamer Utrecht het juridisch kader nader vastgelegd in een verordening. Deze verordening is begin 2018 nog geactualiseerd.²

Wet en verordening laten de rekenkamer ruimte om te bepalen wat voor invulling zij wil geven aan haar taak en werkwijze. Daarom hebben wij in een missie en strategie geformuleerd wat de rekenkamer wil bereiken en hoe zij dat gaat doen.

Missie

Rekenkamer Utrecht draagt bij aan het verbeteren van het gemeentelijk bestuur en het versterken van de publieke verantwoording. De kernactiviteit bij deze missie is het

¹ Brief Raadsinformatiebijeenkomst Onderzoeksprogramma rekenkamer 2019, 29 november 2018

² Verordening Rekenkamer Utrecht, 15 maart 2018 (Gemeentebld nr. 54231)

doen van onafhankelijk onderzoek naar het gevoerde bestuur en beleid, het beheer en de organisatie van de gemeente Utrecht en van de instellingen waarvan de activiteiten geheel of gedeeltelijk door de gemeente Utrecht worden bekostigd.

Strategie

De rekenkamer bereikt haar missie door onafhankelijk onderzoek uit te voeren en hierover te rapporteren. Het doen van onderzoek is onze kernactiviteit, maar niet als doel op zich. Het doen van onderzoek staat in het teken van bijdragen aan leren en verbeteren. Wij maken inzichtelijk wat er goed en fout gaat, en doen aanbevelingen over hoe het beter kan. Daarbij hoort ook dat wij nagaan welke opvolging is gegeven aan raadsbesluiten over aanbevelingen van de rekenkamer en de doorwerking daarvan.

De rekenkamer richt zich met haar publicaties in de eerste plaats tot de Utrechtse gemeenteraad, het college en de gemeentelijke organisatie. Daarnaast brengt zij de publicaties onder de aandacht van de Utrechtse samenleving door deze actief bekend te maken. Daarmee ondersteunen we de kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad en maken tegelijkertijd voor de Utrechtse samenleving zichtbaar wat er terecht komt van beleidsvoornemens van de gemeente.

Bij haar strategische oriëntatie houdt de rekenkamer rekening met actuele ontwikkelingen in het openbaar bestuur en de betekenis hiervan voor de rekenkamer. Ten eerste komt veel beleid en uitvoering in toenemende mate in samenspraak en samenwerking met andere overheden en met betrokken actoren tot stand. Gewezen wordt op samenwerkingsverbanden, verbonden partijen, interactieve beleidsontwikkeling, netwerksturing, opgavegericht werken, co-creatie en het sluiten van stadsakkoorden. Deze ontwikkeling is op allerlei beleidsterreinen aan de orde en kan gevolgen hebben voor de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad en de wijze waarop het college van B&W verantwoording aflegt aan de raad.

Ten tweede groeit het takenpakket van de gemeente, door de decentralisatie van beleid en door de toedeling van nieuwe taken. De afgelopen jaren kreeg de gemeente meer taken op het sociaal domein. Met de Omgevingswet zal de gemeente de komende jaren ook op het fysieke en ruimtelijk domein meer taken krijgen.

Deze veranderingen zijn van betekenis voor de rekenkamer, bijvoorbeeld voor de programmering en inrichting van het onderzoek, voor het gebruik van onderzoeksbevoegdheden bij partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke en/of financiële relatie heeft, voor eventuele samenwerking met andere rekenkamers, etc.

Programmering en uitvoering

Bij de programmering brengen we nadrukkelijk variatie aan in type producten en rapporten, afwisseling in grote en kleinere onderzoeken en spreiding in de programmering van onderzoek over verschillende beleidsprogramma's van de gemeente. Naast de grotere en diepgaandere onderzoeken zoals we die de afgelopen jaren vaak hebben gedaan, gaan we vaker kleinere onderzoeken uitvoeren. Bijvoorbeeld door in kort tijdsbestek onderzoek met een beperkte scope uit te voeren

dat leidt tot een beknopt rapport of brief, door in te haken op urgente actuele ontwikkelingen, waarbij ook een verzoek van de raad aan de orde kan zijn.

Het is echter ook van belang om bij deze ambities realistisch te zijn over de mate waarin we hieraan uitvoering kunnen geven, gelet op budget en formatie. Deze ambities moeten daarom gezien worden in een meerjarig perspectief. Bijlage 1 bevat een overzicht van de spreiding van rekenkamerrapporten en -brieven over de beleidsprogramma's en beleidsvelden gedurende de afgelopen 10 jaar. Dat overzicht laat zien dat de rekenkamer op tal van beleidsvelden onderzoek heeft gedaan. Tegelijkertijd is duidelijk dat er ook veel beleidsvelden en onderwerpen zijn die in die tien jaar niet of weinig onderzocht zijn. Met de huidige capaciteit en het huidige budget zal dat beeld in de nabije toekomst niet wezenlijk veranderen. Als de raad het wenselijk acht dat de diverse beleidsvelden/beleidsprogramma's frequenter en vollediger worden onderzocht door de rekenkamer dan vraagt dit een grotere onderzoekscapaciteit en bijbehorend budget.

Een goede spreiding van onderwerpen is gewenst, maar het afdekken van alle beleidsterreinen is niet het enige criterium voor de onderwerpkeuze van de rekenkamer. Andere criteria zijn het maatschappelijk en financieel belang, de risico's voor de gemeente en voor de samenleving, en de toegevoegde waarde van rekenkameronderzoek voor de raad of voor de stad.

Vóór de start van nieuw onderzoek stellen wij een onderzoeksplan op, dat wij toezenden aan de raad. Wanneer daar aanleiding toe is, beleggen wij eerst nog een overleg met woordvoerders van raadsfracties om de richting en invulling van rekenkameronderzoek te bespreken (bijvoorbeeld bij een breed onderzoeksthema of ter verdieping en actualisering van ons inzicht in de informatiebehoefte bij de raad). Op deze momenten kan de raad nog inbreng geven voor de inrichting van het onderzoek. Recente voorbeelden hiervan zijn de overleggen met woordvoerders over het thema vastgoed en over het onderzoek Uithoflijn.

De onderzoeksplannen van lopend onderzoek staan op onze website: www.utrecht.nl/rekenkamer. Op de website is ook meer informatie te vinden over onze werkwijze.

Hierna gaan we in op de nieuwe onderwerpen voor het onderzoeksprogramma voor 2019 met een doorloop naar 2020.

3.3 TOEGANKELIJKHEID STEM BUREAUS EN VN VERDRAG HANDICAP

Toegankelijkheid stembureaus

Op 20 maart 2019 zijn verkiezingen gehouden voor Provinciale Staten en Waterschappen en op 23 mei 2019 zijn er verkiezingen voor het Europees Parlement. Vanaf 1 januari 2019 moeten gemeenten er voor zorgen dat alle stembureaus toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Wanneer niet alle stembureaus toegankelijk zijn, moet B&W de gemeenteraad informeren over de reden hiervoor. Dit is vastgelegd in de gewijzigde Kieswet. Wij zullen rond de verkiezingen in maart

en/of mei 2019 nagaan in welke mate het college hieraan heeft voldaan en hoe de raad en de kiezers zijn geïnformeerd over de toegankelijkheid van de stembureaus.

VN verdrag Handicap in het sociaal domein

In 2016 is het VN verdrag handicap in werking getreden. Dit verdrag heeft tot doel het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. In het coalitieakkoord *'Utrecht: Ruimte voor iedereen'* (2018-2022) geeft het college aan dat het streeft naar een betere fysieke en sociale toegankelijkheid van de stad voor iedereen. Ook heeft het college aangekondigd dat het met een plan van aanpak komt, om het VN-verdrag voor mensen met een handicap na te leven. Uit het rekenkameronderzoek *'Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen'* (28 november 2017) bleek dat veel mensen met een beperking nog problemen ervaren bij de toegankelijkheid van de openbare ruimte en van gebouwen in Utrecht.

Met de ratificatie van het VN-verdrag handicap in 2016 is onder andere aan de Jeugdwet, WMO en Participatiewet de verplichting toegevoegd dat gemeenten in hun periodieke plannen aangeven hoe zij uitvoering geven aan het verdrag. De NVRP en het College voor de Rechten van de Mens organiseren in 2019 een onderzoek naar de uitwerking van het VN-verdrag handicap in het gemeentelijk beleid voor het sociaal domein. Lokale rekenkamers kunnen daaraan meedoen. Daarbij zal worden nagegaan of het gemeentelijk beleid voldoet aan de eisen die voortvloeien uit het VN verdrag handicap. Als dit project doorgaat, zal Rekenkamer Utrecht daaraan meewerken.

Looptijd van het onderzoek: start eerste kwartaal 2019

Publicatie onderzoek, gefaseerd: tweede en derde kwartaal 2019

3.4 OPVOLGING EN DOORWERKING

De gemeenteraad heeft een controlerende taak die onder andere behelst het vinger aan de pols houden of het college van B&W raadsbesluiten uitvoert, en of daarmee ook het gewenste effect wordt bereikt. De raad kan informatie hierover op verschillende manieren verkrijgen. Bijvoorbeeld van het college (in jaarstukken, raadsbrieven etc.), van partijen en burgers in de stad, uit eigen waarneming, of van de rekenkamer. De rekenkamer voert opvolgingsonderzoek uit om na te gaan in hoeverre het college de raadsbesluiten over het rekenkameronderzoek heeft uitgevoerd. Behalve dat wij hiermee de controlerende taak van de gemeenteraad willen ondersteunen, is onderzoek naar de doorwerking van onze rapporten ook voor de rekenkamer zelf van belang. Opvolgingsonderzoek kan namelijk ook lessen opleveren voor de effectiviteit van het werk van de rekenkamer.

De afgelopen jaren hebben wij in onze onderzoeksprogrammering veel aandacht besteed aan de decentralisaties in het sociale domein (Participatiewet, Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Daarnaast onderzochten wij onder meer TivoliVredenburg en de Uithoflijn, twee complexe grote projecten. In de programmering voor 2019/2020 is meer ruimte om onderzoek te doen naar de

doorwerking van rekenkamerrapporten, waarbij de focus ligt op de collegeperiode 2014-2018.

Dit betreft de volgende rekenkamerrapporten:

2018	Samen sturen. Onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn
	Opvang en zorg voor daklozen in Utrecht: knel in de keten
	Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed
2017	Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking
	Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen. Rekenkameronderzoek in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
2016	Hulp bij Maatwerk. Onderzoek naar de hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo
2015	Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis TivoliVredenburg
2014	Jeugdhulp in ontwikkeling. Een onderzoek naar de decentralisatie van de jeugdzorg in Utrecht
	Lessen van ongenoegen. Een onderzoek naar klachtbehandeling door de gemeente Utrecht

Het opvolgingsonderzoek heeft als centrale vraagstelling:

Heeft het college van B&W de raadsbesluiten over rekenkameronderzoeken in de periode 2014-2018 uitgevoerd en zijn hiermee de beoogde verbeteringen gerealiseerd? Hoe is de opvolging en bewaking van dergelijke raadsbesluiten binnen de ambtelijke organisatie geborgd en welke lessen zijn te trekken voor het realiseren van doorwerking van rekenkameronderzoek?

Looptijd van het onderzoek: start tweede kwartaal 2019.

Publicatie onderzoek: eerste kwartaal 2020.

3.5 VEILIGHEID EN HANDHAVING

Het thema veiligheid en handhaving is het afgelopen jaar door verschillende raadsfracties onder onze aandacht gebracht. Tijdens de bijeenkomst met raadsleden op 29 november 2018 is aangegeven dat de interesse vooral uitgaat naar onderzoek gericht op handhaving. Daarbij is de suggestie gedaan om aan te sluiten bij de handhavingsstrategie die elk jaar naar de raad wordt gestuurd. De vraag is daarbij gesteld welke mogelijkheden de raad zelf heeft om op het gebied van handhaving te sturen en hoe dit doorwerkt in de praktijk.

De rekenkamer heeft begin 2019 dit onderwerp verder verkend om een nadere focus in het onderwerp aan te brengen. Het onderzoek dat ons nu voor ogen staat richt zich op veiligheid en handhaving in de openbare ruimte en de bebouwde omgeving. Hierover ontvangt de raad jaarlijks in december een handhavingsprogramma voor het komende jaar en in april een handhavingsverslag over het afgelopen jaar. De onderzoeksvragen kunnen zich richten op de wettelijke kaders en de lokale beleidsvrijheid, de

samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingspartners in de veiligheidsketen, de (regie)rol van de gemeente hierin, en de doeltreffendheid van het handhavingbeleid in de openbare ruimte en bebouwde omgeving.

Voorafgaand aan de verdere uitwerking in een onderzoeksplan zal een bijeenkomst worden georganiseerd met de woordvoerders van raadsfracties op dit terrein. Daarnaast voert de rekenkamer enkele verkennende gesprekken binnen de ambtelijke organisatie.

Looptijd van het onderzoek: start tweede kwartaal 2019.
Publicatie onderzoek: vierde kwartaal 2019.

3.6 EDUCATIE VOOR LAAGGELETTERDEN

De gemeente heeft als taak te zorgen voor een educatief aanbod om de taalvaardigheid, rekenvaardigheid en computervaardigheid van laaggeletterden te bevorderen. In de Wet educatie en beroepsonderwijs is vastgelegd dat het aanbod bestemd is voor inwoners vanaf 18 jaar die niet inburgeringsplichtig zijn. Voor deze activiteiten is circa €2,8 miljoen per jaar beschikbaar (informatie Maatschappelijke Ontwikkeling). Dit budget wordt besteed aan:

- ◆ Formele educatie: de inkoop van taalcursussen die gericht zijn op het behalen van een landelijk erkend diploma. Deze cursussen worden gegeven door professionele docenten. De gemeente Utrecht is hierbij contactgemeente (en beheerder van de rijksbijdrage) voor 15 gemeenten in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht.
- ◆ Non-formele educatie: subsidie aan activiteiten voor laaggeletterden die door vrijwilligers worden uitgevoerd.

Ondanks alle inspanningen zijn er nog altijd veel laaggeletterden in Utrecht. Schattingen lopen sterk uiteen van 5.000 tot 30.000 laaggeletterden. In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2018) hebben Utrechtse maatschappelijke organisaties en politieke partijen in het manifest “Een tien voor taal” aangegeven dat zij de laaggeletterdheid in Utrecht beter aan willen pakken. In vervolg daarop heeft het college in het Coalitieakkoord ‘Ruimte voor iedereen 2018-2022’ o.a. vermeld: “We besteden meer aandacht aan laaggeletterdheid, het versterken van digivaardigheden en heldere communicatie en geven dit structurele steun”. Daarvoor is ook extra geld opgenomen (€250.000 per jaar structureel vanaf 2019).

In november 2018 nam het college de breed gesteunde motie ‘Hoge inzet op aanpak laaggeletterdheid’ (M199) over. Daarin wordt het college opgedragen een meerjarig plan op te stellen voor de aanpak van laaggeletterdheid, de voortgang in relatie tot de beoogde resultaten regelmatig te monitoren en te onderzoeken of het aanstellen van een taalregisseur wenselijk en mogelijk is. Eveneens in november 2018 bleek een meerderheid van de raad interesse te hebben in een onderzoek van de rekenkamer naar laaggeletterdheid.

In aanvulling op en in afwachting van de voorstellen die het college zal doen ter uitvoering van de motie, wil de rekenkamer in beeld brengen hoe het budget voor educatieve activiteiten voor laaggeletterden in 2017 en 2018 is besteed, en wat het

resultaat daarvan is geweest. Daarbij zal de rekenkamer ook ingaan op eerdere aanbevelingen voor subsidiebeheer die voortkwamen uit een raadsonderzoek naar subsidies (2012) en een vervolgonderzoek hierop van de rekenkamer (2013). Om dubbel werk te voorkomen zal de rekenkamer haar werkzaamheden afstemmen met de betrokken organisatieonderdelen die motie M199 uitvoeren. Nadat het college haar meerjarenplan en andere voornemens naar aanleiding van motie M199 aan de raad heeft aangeboden, zal de rekenkamer nagaan in hoeverre aanvullende onderzoeksvragen voor de raad relevant zijn en op welke wijze (vorm, inhoud, timing) zij hierover het best kan publiceren.

Looptijd van het onderzoek: start tweede kwartaal 2019.

Publicatie onderzoek: nader te bepalen.

3.7 NADERE VERKENNINGEN: WONEN EN DUURZAAMHEID/ENERGIETRANSITIE

Vanuit de fracties en bij de bijeenkomst met raadsleden op 29 november 2018 zijn op het domein van stad en ruimte twee actuele thema's benoemd die ook de komende periode binnen de gemeente veel aandacht zullen krijgen. Dat betreft de brede thema's wonen en duurzaamheid/energietransitie. Voor beide thema's is sprake van veel beleidsdynamiek en zijn verschillende beleidsinitiatieven aangekondigd en voor dit jaar gepland.

Het gemeentebestuur werkt, in lijn met het coalitieakkoord '*Utrecht: Ruimte voor Iedereen*' (2018-2022), aan twee stadsakkoorden (Wonen en Utrecht aardgasvrij), aan een actualisatie van het woonbeleid in een nieuwe Woonvisie, aan de actualisatie van de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) en aan een Regionale Energie Strategie (RES). De voorbereidingen hiervoor zijn in 2018 gestart en dienen gedurende 2019 verder hun beslag te krijgen. De stadsakkoorden worden gesloten met diverse samenwerkingspartners in de stad (beleggers, corporaties, eigenaren, ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, huurdersorganisaties etc.) en in de regio (gemeenten e.d.).

Het functioneren van de woningmarkt staat vanwege verschillende vraagstukken onder druk. Genoemd kunnen worden: stijgende huizenprijzen (zowel koop als huur), schaarste in alle segmenten (meer vraag dan aanbod), wachtlijsten voor specifieke doelgroepen woningzoekenden, te weinig doorstroming, achterblijvend tempo bij de bouw van nieuwe woningen en het ontwikkelen van nieuwe plannen. En in breder verband is ook sprake van vraagstukken, mede gerelateerd aan het wonen: de samenstelling van wijken en buurten, leefbaarheid, mobiliteit en bereikbaarheid, verduurzaming van de woningvoorraad en energietransitie. Deze vraagstukken hebben daarbij niet alleen een stedelijke, maar ook een regionale en (inter)nationale dimensie, onder meer vanwege afspraken in akkoorden over energie en klimaat.

Vanuit het perspectief van het programmeren van rekenkameronderzoek is het daarom lastig om nu goed te bepalen welke invalshoek en vraagstelling op welk moment

nuttig kan zijn. Beide thema's zullen door ons eerst nader worden verkend en actief gevolgd met als doel om in een later stadium een onderzoeksplan op te stellen. Vermeldenswaard is dat Concernaudit in het kader van het 213a-onderzoek in het jaarplan 2019 onder meer het onderwerp 'Woningmarkt in balans' heeft opgenomen.

Onderdeel van deze verkenningen door de rekenkamer is het leggen van een relatie met de thematiek van netwerksturing. Met netwerksturing wordt bedoeld op een vorm van sturen waarbij samen met relevante actoren en belanghebbenden aan een opgave en/of een probleem wordt gewerkt. Een vraag hierbij is wat deze wijze van sturing betekent voor de betrokkenheid van en verantwoording aan de Gemeenteraad, gelet op haar kaderstellende en controlerende rol (zie ook paragraaf 3.2).

3.8 ONDERZOEK IN G4-VERBAND

Rekenkamer Utrecht maakt deel uit van de kring van G4-rekenkamers. Daarbij wordt ook in gezamenlijkheid onderzoek geprogrammeerd. Op basis van een gemeenschappelijke probleemstelling doen de rekenkamers vervolgens ieder voor de eigen stad een onderzoek. Bij de presentatie van de resultaten wordt nadrukkelijk ook gestreefd naar een gemeenschappelijke G4-boodschap voor de gemeenteraden en – waar nuttig – voor de Tweede Kamer. Zo is eerder onderzoek gedaan naar de luchtkwaliteit (2010-2011), de decentralisatie van de jeugdzorg (2014) en de opvang van daklozen (2017-2018).

In G4-verband zijn twee onderwerpen genoemd die in 2019-2020 kunnen leiden tot een gemeenschappelijk, bij voorkeur compact onderzoek, namelijk leges en geheimhouding van overheidsdocumenten. Voor beide onderwerpen geldt dat een nadere uitwerking in G4-verband nog dient te volgen.

Leges

Bij de G4-rekenkamers bestaat behoefte om meer aandacht te schenken aan een doelmatigheidsonderzoek, waarbij ook de kostenkant in beeld wordt gebracht. Leges zijn hiervoor een geschikt onderwerp, dat zich ook goed lijkt te lenen voor een vorm van vergelijkend onderzoek tussen de vier steden. Leges zijn een vorm van betaling voor het verstrekken of gebruiken van diensten of producten, bijvoorbeeld voor paspoorten, rijbewijzen, diverse soorten vergunningen etc. Leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Het is niet de bedoeling dat er winst gemaakt wordt. De gemeenteraad bepaalt in welke mate sprake moet zijn van kostendekkendheid. Het is een bestuurlijke keuze om de kosten geheel door de aanvrager te laten betalen of deels uit de algemene middelen te bekostigen. De Rekenkamer Amsterdam is inmiddels gestart met een onderzoek naar de leges bij vergunningaanvragen.

Geheimhouding van overheidsdocumenten

Bij diverse onderzoeken zijn de G4-rekenkamers de laatste tijd geconfronteerd met vraagstukken rond vertrouwelijke c.q. geheime informatie en regels rond het opleggen

en opheffen van geheimhouding. Grond voor het opleggen van geheimhouding (en derhalve niet verstrekken van informatie) wordt gevonden in bijvoorbeeld het bedrijfsgevoelige of privacygevoelige karakter van informatie. Het besluit om geheimhouding op te leggen raakt niet alleen aan uiteenlopende documenten over de onderwerpen van onderzoek zelf, maar ook aan de wijze waarop hierover door de rekenkamer kan worden gerapporteerd aan de gemeenteraad. Vervolgens heeft dat gevolgen voor de wijze waarop de raad al dan niet in openbaarheid kan spreken over een onderwerp of (delen van) een rekenkamerrapport. Enkele rekenkamers zien hierin een aanleiding om de huidige praktijk te onderzoeken in relatie tot het relevante juridisch kader (wetgeving, verordeningen, beleidsregels, procedure-afspraken etc.).

3.9 OVERIGE ACTIVITEITEN

Netwerken

Vanuit de rekenkamer wordt actief geparticipeerd in aanwezige netwerken van rekenkamers. Dat betreft vooral de kring van G4-rekenkamers en de NVRR. In paragraaf 3.8 is al ingegaan op twee onderwerpen, die mogelijk zullen leiden tot gemeenschappelijk onderzoek in G4-verband, namelijk geheimhouding en leges. Daarnaast zullen wij de organisatie van de G4-onderzoekersdag (te houden in het najaar 2019) op ons nemen.

Visitatie en evaluatie

De Rekenkamer Utrecht heeft in 2012 het Kwaliteitshandvest voor rekenkamers ondertekend. Dit handvest bevat richtlijnen en beoordelingscriteria ter bevordering van de kwaliteit van de rekenkamer. Onderdeel hiervan is een periodieke visitatie in een vorm van intercollegiale toetsing aan de hand van het Kwaliteitshandvest, mede gericht op het identificeren van leerpunten. Daarnaast ligt ook een evaluatie van de rekenkamer in de rede, waarbij onafhankelijk wordt onderzocht hoe de rekenkamer er voor staat. Bij deze evaluatie is de bedoeling om ook na te gaan hoe de raad, het college en de ambtelijke organisatie de rekenkamer beoordelen.

Bureau- en stafaangelegenheden

Naast de uitvoering van de onderzoeken en de werkzaamheden ten behoeve van het bestuur van de rekenkamer vragen ook een aantal andere activiteiten om aandacht en tijd. Dat betreft bijvoorbeeld de (digitale) archivering, de verdere ontwikkeling van de website, de herziening van onze huisstijl, het verkennen van andere vormen van publicatie, en (bij)scholing gericht op innovatieve methoden en werkwijzen op ons werkveld. Het is de bedoeling om in 2019 het opleidingsbudget beter te benutten dan in 2018 het geval is geweest. Hiervoor was in 2018 vanwege de hoge werklust van o.a. het onderzoek Uithoflijn weinig gelegenheid.

4 FINANCIËN REKENKAMER UTRECHT

In onderstaand overzicht wordt de begroting en realisatie over 2018 en de begroting voor 2019 gepresenteerd (afgerond).

Financieel overzicht (in €)	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019
Personeelskosten staffbureau	347.000	347.000	354.000
Honorering leden	43.000	41.000	44.000
Bureaunkosten	18.000	9.000	18.000
Uitbesteed werk	56.000	50.000	57.000
TOTAAL	464.000	447.000	473.000

TOELICHTING

Opgemerkt wordt dat de begroting 2018 oorspronkelijk €451.000 was, maar in april 2018 bij 2^e technische begrotingswijziging is verhoogd tot €464.000 vanwege de toekenning van de loonindex en van de index op het materiële budget (bureaunkosten).

De realisatie over 2018 laat een onderschrijding zien ten opzichte van de begroting.

- ◆ De post Honorering leden rekenkamer laat per saldo een mutatie zien. Het vertrek van Hans van den Broek (december 2017) en Gerard Bukkems (oktober 2018) en de benoeming van twee nieuwe leden (Carolien de Boer en Sjoerd Keulen) per 1 mei 2018 is hierbij van belang. Daarnaast speelt ook een geringe neerwaartse bijstelling in de vergoedingen per eind maart 2018 een rol ten gevolge van een circulaire (d.d. 1 november 2017) van het ministerie van BZK.
- ◆ De post Bureaunkosten is met totaal circa €9.000 onderschreden. Met name op het opleidingsbudget (genormeerd op 2% van loonsom) dat hiervan deel uitmaakt, zijn in 2018 nauwelijks kosten gemaakt. Daar staat tegenover dat de werving van nieuwe leden met incidentele advertentiekosten gepaard ging.
- ◆ De post Uitbesteed werk is benut ten behoeve van de onderzoeken ‘Opvang en zorg voor daklozen in Utrecht’, ‘Focusonderzoek Participatiewet arrangementen 3 en 4’ en ‘Uithoflijn’ (onderzoek door Procap). Het is niet nodig geweest om voor het onderzoek Uithoflijn het extra ter beschikking gestelde budget van €100.000 aan te wenden.

In de gepresenteerde begroting 2019 is tevens de van toepassing zijnde indexering verwerkt. Dat is inclusief 2,15 % loonindex en 0,75% prijsindex in de begroting 2019. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de loonindex 2019 vooralsnog een raming is, omdat de huidige cao niet verder loopt dan 31 december 2018. Indien nodig zal de index op de lonen gedurende het lopende jaar worden bijgesteld. Dat zal dan bij de technische begrotingswijziging gebeuren.

BIJLAGE 1 SPREIDING ONDERZOEK 2009 – 2018

Dit overzicht toont welke programma's en beleidsvelden de rekenkamer heeft onderzocht sinds 2009. Daarbij is uitgegaan van het jaar van publicatie, waarbij het volgende onderscheid is gehanteerd: R = rapport, V = vervolgonderzoek en B = brief e.d. Een uitzondering betreft het tweede focusonderzoek naar de Participatiewet dat dit is uitgevoerd in 2018 en wordt gepubliceerd eind eerste kwartaal 2019.

<i>Domein / Programma</i>	<i>Beleidsveld</i>	<i>Onderzoeksthema</i>	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mens / Samenleving													
Bewoners en Bestuur		Klachtbehandeling						R		B			
Jeugd	Jeugdwet / MO	Veiligheid, Jeugdhulp	V					R					
	Wmo / MO	Hulp bij huishouden								R			
	Gezondheid / VG												
Werk en Inkomen	Participatiewet / WenI	Beleid, focusonderzoeken		V							BR	R	R
Cultuur	Cultuur / CZ	Exploitatie TiVr							R				
Maatsch. Ondersteuning	Maatsch. Opvang / div.	Opvang daklozen										RB	
	Wonen / div.	Langer zelfstandig thuis wonen									R		
Onderwijs													
Volksgezondheid													
Veiligheid													
Sport													
Stad / Ruimte													
Stedelijke Ontwikkeling	Ruimte	Stationsgebied	R										
Vastgoed	Vastgoedproject	TivoliVredenburg							R				
	Gemeentelijk vastgoed	Doelen, beleidsinfo										R	
	Onderwijs	Onderwijshuisvesting			R								
Bereikbaarheid	Mobiliteit	Uithoflijn										R	
Openbare ruimte, Groen	Openbare Ruimte					R				R			
Duurzaamheid	Luchtkwaliteit				R								
Economie													
Bestuur / Informatie / Controle en Financiën													
	Sociaal domein	Informatievoorziening										B	
	Subsidies leefbaarheidsbudget			R				V					
	Wet HOF							B					
Bedrijfsvoering	Organisatievernieuwing						R						
	Doorwerkingsonderzoeken		V										
Controle	Grote projecten		R										
Financiering	Treasury		B										
Nb. diverse paragrafen in programmabegroting ...													

BIJLAGE 2 PUBLICATIES REKENKAMER UTRECHT 2014-2018

PUBLICATIES 2018

- ◆ *Samen sturen. Onderzoek naar de bestuurlijke en ambtelijke aansturing van de realisatie van de Uithoflijn* (4 december 2018).
- ◆ *Rekenkamerbrief plan van aanpak daklozenopvang* (8 november 2018).
- ◆ *Brief van de G4-rekenkamers over de opvang en ondersteuning voor dak- en thuislozen* (24 mei 2018).
- ◆ *Opvang en zorg voor daklozen in Utrecht: knel in de keten* (24 mei 2018).
- ◆ *Zicht op vastgoed. Doelen en beleidsinformatie gemeentelijk vastgoed* (24 mei 2018).

PUBLICATIES 2017

- ◆ *Beperkt in beeld. Een onderzoek naar de begeleiding naar werk van jongeren met een arbeidsbeperking* (19 december 2018).
- ◆ *Langer zelfstandig thuis wonen met ernstige beperkingen. Rekenkameronderzoek in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015* (23 november 2017).
- ◆ *Rekenkamerbrief Beleidsbeschrijving Werken naar vermogen* (9 februari 2017).
- ◆ *Rekenkamerbrief Informatievoorziening sociaal domein* (19 januari 2017).

PUBLICATIES 2016

- ◆ *Rekenkamerbrief Spotdag Digitale dienstverlening* (5 december 2016).
- ◆ *Hulp bij maatwerk. Onderzoek naar de hulp bij het huishouden in het kader van de Wmo* (6 september 2016).
- ◆ *Rekenkamerbrief Klachtbehandeling* (9 augustus 2016).

PUBLICATIES 2015

- ◆ *Een paleis voor de muziek. Een onderzoek naar de bouw en exploitatie van Muziekpaleis TivoliVredenburg* (3 november 2015).
- ◆ Mario van den Berg & Sylvia van Leeuwen, *Nog geen garantie voor goede zorg. In: Jeugd en Co, jaargang 9, nr.1, p. 32-33, januari/februari 2015.*

PUBLICATIES 2014

- ◆ Judith de Jonge & Floris Roijackers, *Buurtteams en huisartsen. In: TPC, jaargang 12, nr.6, p. 34-38, december 2014.*
- ◆ *Jeugdhulp in Ontwikkeling. Een onderzoek naar de decentralisatie van de jeugdzorg in Utrecht* (23 september 2014).
- ◆ Brief G4-rekenkamers aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal (23 september 2014). *Onderzoek G4-rekenkamers naar de voorbereiding invoering decentralisatie jeugdzorg.*
- ◆ Brief G4-rekenkamers aan de G4-gemeenteraden (23 september 2014). *Onderzoek G4-rekenkamers naar de voorbereiding invoering decentralisatie jeugdzorg.*
- ◆ *Lessen van ongenoegen. Een onderzoek naar klachtbehandeling door de gemeente Utrecht* (17 juli 2014).

BIJLAGE 3 PERSONELE BEZETTING

Overzicht personele bezetting en mutaties in 2018.

LEDEN REKENKAMER UTRECHT

- ◆ Peter van den Berg (voorzitter)
- ◆ Gerard Bukkems (lid, tot 1 oktober 2018)
- ◆ Carolien de Boer (lid, vanaf 1 mei 2018)
- ◆ Sjoerd Keulen (lid, vanaf 1 mei 2018)

STAF REKENKAMER UTRECHT (3,6 fte)

- ◆ Mario van den Berg (senior onderzoeker)
- ◆ Sylvia van Leeuwen (senior onderzoeker)
- ◆ Johan Snoei (onderzoeker)
- ◆ Gerth Molenaar (secretaris / hoofd staf)

STAGIAIRS

- ◆ Cecile Muntslag (Hogeschool Utrecht, oktober 2017 – januari 2018)
- ◆ Joppe van Woudenberg (Universiteit Utrecht, februari – mei 2018)

INZET OP BASIS VAN BUDGET EXTERNE INHUUR

- ◆ Public Stuff (onderzoek maatschappelijke opvang)
- ◆ I&O Research (onderzoek participatiewet arrangement 3 / 4)
- ◆ Procap (onderzoek Uithoflijn)